

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Статтю присвячено теоретико-експериментальному дослідженню проблеми формування мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності.

Вивчення мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності базувалося на основних джерелах мотивації як фундаментальних особистісних утвореннях. Було виокремлено п'ять джерел мотивації: внутрішні процеси; інструментальну мотивацію; зовнішню Я-концепцію, внутрішню Я-концепцію; інтерналізацію цілі. У мотиваційній структурі кожного викладача фізичного виховання можуть бути представлені всі джерела мотивації, але найбільший інтерес для нас становила вираженість кожного з них у мотиваційному профілі.

Основними напрямками ефективного впливу на посилення мотивації самовдосконалення викладачів було: формування позитивної установки на самовдосконалення у процесі професійної діяльності за допомогою конкретизації вимог до фахівців; формування міцних знань, умінь та навичок, що самі собою є значним фактором розвитку мотивації професійного самовдосконалення та розвитку особистості; актуалізація потреби у професійному зростанні. Головними заходами щодо посилення мотивації викладачів фізичного виховання до самовдосконалення у процесі професійної діяльності було проведення науково-методичних семінарів, тренінгів професійного зростання.

Зважаючи на дослідження мотиваційних процесів, ми зробили висновок, що для самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності велике значення має внутрішня мотивація. Результати дослідження вказують на те, що домінуючими у більшості викладачів експериментальної групи є внутрішні мотиви, що свідчить про позитивне ставлення до педагогічної діяльності та високу мотивацію самовдосконалення у процесі професійної діяльності.

Ключові слова: мотивація, самовдосконалення у процесі професійної діяльності, викладачі фізичного виховання, внутрішні процеси, інструментальна мотивація, зовнішня Я-концепція, внутрішня Я-концепція, інтерналізація цілі.

DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.1.1>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В сучасному суспільстві в умовах модернізації освіти та застосування новітніх інформаційних технологій у навчанні висувуються нові вимоги до викладачів вищих навчальних закладів. Це також і стосується викладачів фізичного виховання. Якби якісно та грамотно не був побудований навчальний процес у ВНЗ, він не може повністю забезпечити формування висококваліфікованого фахівця. Величезні зміни з працівником відбуваються у процесі професійної діяльності, котрі обумовлені як особливостями, специфікою праці так і суспільно-економічними змінами. Саме тому актуальним є питання безперервної освіти. Підвищення рівня професійної компетентності, набуття нових знань та покращення якості викладання навчального предмету в умовах сьогодення можливе за

рахунок систематичного самовдосконалення викладача фізичного виховання у процесі професійної діяльності. Однак самоосвітні процеси досить складні і обумовлені декількома чинниками, одним із яких є мотивація. Самовдосконалення завжди ґрунтується на наявній у викладача мотивації до професійного зростання, яка скеровує й організовує його діяльність, надає особистісного значення та значущості самовдосконаленню у процесі професійної діяльності, сприяє трансформації зовнішньо сформульованих цілей щодо власного самовдосконалення у внутрішні потреби індивіда.

Для досягнення мети та вирішення завдань було використано комплекс методів дослідження: аналіз, порівняння, систематизація, спостереження, бесіда, інтерв'ювання викладачів, анкетування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики і графічного зображення результатів дослідження.

В дослідженні взяло участь 248 викладачів фізичного виховання. Чисельність контрольної групи (КГ) налічувала 124 викладачі та експериментальної групи (ЕГ) 124 викладачі. Дослідно-експериментальною базою дослідження обрано Хмельницький національний університет, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Запорізький національний університет, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Київський національний університет технологій та дизайну. Для визначення мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання було використано «Опитувальник для визначення джерел мотивації» (Motivation Sources Inventory) авторами якого є Джон Барбуто та Річард Сколл [3; 6].

Опитувальник для визначення джерел мотивації складається із 30 запитань (по шість із кожної категорії). На кожне з яких викладачам необхідно дати відповідь за семибальною шкалою: «повне НІ», «НІ», «швидше НІ», «не знаю», «швидше ТАК», «ТАК», «повне ТАК». Кожна відповідь оцінюється певною кількістю балів (від – 3 до 3) яка визначена у шкалі. Результативна оцінка підраховується у кожній категорії як сума балів за шістьма твердженнями. У підсумку можна отримати карту вираженості джерел мотивації окремого викладача фізичного виховання або цілої групи чи колективу. Джерелом мотивації може бути сам процес роботи й зовнішні відчутні результати, нагороди (оплата, просування по службі, премії і т. д.); належність до групи, підтримка її членів, отримання бажаного статусу; самовдосконалення, бажання досягти більш високого рівня компетентності; прагнення до самовираження, високих досягнень, реалізації особисто важливих для людини цілей колективу, подолання викликів, самоактуалізація. У мотиваційній структурі кожного викладача фізичного виховання можуть бути представлені всі джерела мотивації, але найбільший інтерес для нас становить вираженість кожного з них у мотиваційному профілі.

Для аналізу сформованості мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності визначено такі рівні: *низький рівень*

визначається перевагою інших мотивів над внутрішньою Я-концепцією, відсутнє переконання у необхідності самовдосконалення у процесі професійної діяльності; *середній рівень* характеризується сформованістю на достатньому рівні внутрішньої Я-концепції, проте не повною мірою розуміється важливість та необхідність систематичного самовдосконалення у процесі професійної діяльності; *високий рівень* вирізняється вираженою стійкою внутрішньою мотивацією до самовдосконалення, розуміється важливість неперервного та систематичного підвищення рівня професійної майстерності.

Посилення мотивації викладачів фізичного виховання щодо самовдосконалення у процесі професійної діяльності – передбачала підвищення інтересу викладачів фізичного виховання до самовдосконалення, прагнення досягнути успіху, усвідомити важливість самовдосконалення в умовах професійної діяльності та необхідність неперервної освіти, посилити потреби в професійному зростанні, усвідомити необхідність покращення професійних знань та вмінь. На нашу думку, мотивація скеровує й організовує діяльність викладачів, надає особистісної сутності та значущості самовдосконаленню в умовах професійної діяльності, сприяє трансформації зовнішньо-сформульованих цілей у внутрішні потреби. Основними напрямками ефективного впливу на посилення мотивації самовдосконалення викладачів було: формування позитивної установки на самовдосконалення у процесі професійної діяльності за допомогою конкретизації вимог до фахівців; формування міцних знань, умінь та навичок, що самі собою є значним фактором розвитку мотивації професійного самовдосконалення та розвитку особистості; актуалізація потреби у професійному зростанні. Головними заходами щодо посилення мотивації викладачів фізичного виховання до самовдосконалення у процесі професійної діяльності було проведення науково-методичних семінарів, тренінгів професійного зростання [1; 2].

Для підвищення мотивації викладачів фізичного виховання щодо самовдосконалення викладачів було залучено до обміну досвідом між колегами,

посилювалася наукова діяльність викладачів в умовах конкуренції, створювалися сприятливі умови для кар'єрного зростання.

З метою покращення мотивації викладачів до самовдосконалення у процесі професійної діяльності – були проведені круглі столи, наукові семінари, метою яких було: зосередити увагу викладачів на сучасних вимогах до викладачів вищих навчальних закладів, показати найбільш важливі професійні якості, визначити складники професійної діяльності, необхідні викладачам фізичного виховання для якісного забезпечення навчального процесу. До виступу запрошувалися педагоги з великим досвідом роботи, що мають наукові ступені та вчені звання, викладачі котрі посідають високі місця у рейтингу університету, користуються повагою у студентів, молоді викладачі-науковці, які плідно працюють над дослідженнями у галузі професійної освіти. Проводились тренінги, які показали, що зовнішні мотиваційні фактори в процесі професійної мотивації перетворюються у внутрішньо-ціннісні мотиви, переконання викладачів фізичного виховання. Також відбувалося взаємовідвідування занять викладачами, що є обов'язковою умовою роботи педагога у ВНЗ. На заняттях викладачі зосереджували свою увагу на педагогічному спілкуванні того, хто проводив заняття, зокрема вербальному та невербальному, на фізичній підготовленості, правильності демонстрації окремих вправ та техніці виконання, на використанні теоретичних знань викладачами в процесі проведення заняття, здатності викладачем контролювати фізичний стан і навантаження, умінні правильно співвідносити навантаження й відпочинок і контролювати емоційний стан тих, хто займається. Під час обговорення відкритих занять обов'язково акцентувалась увага на позитивних моментах і використанні інноваційних методик проведення занять, а також вказувалося на недоліки, що виникали під час проведення заняття, та на можливі шляхи їх усунення. Аналізуючи заняття, що проводять інші педагоги, та їх професійні якості, викладачі вдосконалюють навички в самооцінці власних якостей та вмінь. Проведення науково-практичних конференцій кафедри та університету сприяли вдосконаленню наукових знань

теоретико-методичної обізнаності викладачів фізичного виховання. Усі без винятку викладачі, що займалися самовдосконаленням, виступали із доповідями на секційних засіданнях, де інформували про результати власних теоретичних та практичних досліджень, також мали змогу отримати додаткові знання за рахунок інших доповідачів.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У роботі підтримуються думка В. Гладкової, що лише особа з високими рівнем мотивації щодо професійного самовдосконалення може добитися найкращих результатів у напрямі до власного *акме*. Таку мотивацію автор вбачає у прагненні досягти намічених вершин, вираженій потребі у самовдосконаленні, творчому відношенні до діяльності. Для розвитку особистості не потрібно здійснювати додаткових дій, якщо у неї наявний високий рівень мотивації. У даному випадку людина отримує задоволення від самого процесу професійного самовдосконалення, який є обов'язковим компонентом її діяльності [3].

У власному дослідженні підтримуємо Deci, E., та Ryan, R., Stiller, J., щодо теорій самовизначення та пізнавальної самооцінки, де стверджують, що міжособистісні події та структури які формують почуття компетенції під час дії, можуть посилити внутрішню мотивацію для цієї дії, оскільки вони дозволяють задовольнити базову психологічну необхідність у компетенції [4, 5].

Також підтверджено, наукові висновки, що формування позитивної установки на професійне самовдосконалення за допомогою конкретизації системи вимог до фахівців; формування міцних знань, умінь та навичок, що самі собою вже є міцним фактором розвитку мотивації професійного самовдосконалення та розвитку особистості; актуалізація потреб у професійному зростанні [6]

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Слід відмітити, що наше дослідження мотивації викладача фізичного виховання близьке до роботи Н. Степанченко. Вивчаючи вплив мотивації на ефективність професійно-педагогічної діяльності викладачів ВНЗ фізкультурно-спортивного профілю, дослідниця визначила, що педагоги з переважаючими внутрішніми мотивами професійної діяльності більш схильні до адекватної самооцінки ступеня сформованості педагогічних умінь та професійного удосконалення і не вважають, що досягли вершин майстерності. Для викладачів, у яких є домінуючою зовнішньоорганізована мотивація професійної діяльності, характерним є завищення самооцінки ступеня сформованості у себе педагогічних умінь, що не сприяє їх спрямованості на удосконалення професійної діяльності та підвищенню її ефективності [7].

Підтверджено думку О. Борисової, що основним психологічним механізмом мотивації професійного самовдосконалення постає процес інтеріоризації, тобто у свідомості людини відображено два становища дійсності: наявне та бажане, суперечна єдність яких складає одну із основних структурних особливостей та є поштовхом до розвитку своєї особистості [8]. Однак нами розроблено структурну модель досконалості викладача фізичного виховання, яка виступає в якості орієнтира у процесі самовдосконалення [9].

Також нами доповнено дослідження К. Колодєзнікова, який вважає, що самовдосконалення викладача фізичного виховання та спорту визначається такими критеріями, як наявність чітко встановленої суб'єктної позиції, стійкість домінуючих потреб та мотивів до професійного самовдосконалення, здатність до управління освітньою діяльністю, вміння проявляти творчу активність, інтелектуальну самостійність та ініціативність [10].

Погоджуємося із твердженням М. Ксьонзенко, що мотивація самовдосконалення педагога залежить від творчої індивідуальності педагога, яка має внутрішній змістовний план ціннісних орієнтацій, усвідомлення своїх обов'язків, позитивне ставлення до себе та інших людей і зовнішній план цього вираження, здатність до

побудови свого світосприйняття та професійного Я-образу [11] і в доповнення цього нами було визначення складники професійного самовдосконалення [12]

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета: полягає у дослідженні мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності. Використано комплекс методів: аналіз, порівняння, систематизація, спостереження, бесіда, інтерв'ювання викладачів, анкетування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики і графічного зображення результатів дослідження.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Аналіз результатів дослідження мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності, зокрема внутрішніх процесів (ВП) (рис. 1), засвідчив, що після експерименту у експериментальній групі (ЕГ) не було виявлено жодного викладача, з низьким рівнем ВП, тоді як до експерименту він становив 5,65% (7) із середнім балом -2. Результат дослідження ВП у викладачів ЕГ, які володіють середнім рівнем, складав 72,58% (90) до експерименту та 71,77% (89) – після. Середній бал ВП у викладачів ЕГ до експерименту становив 2,39, після експерименту 3,31, збільшення відбулося на 0,92 бала. Аналіз наслідків дослідження виявив, що кількість викладачів ЕГ, що мають високий рівень ВП, до експерименту становила 21,77% (27) викладачів, із середнім балом – 8,8, а після експерименту – 28,22% (35) із середнім балом 8,83. Показник ВП у мотивації викладачів фізичного виховання ЕГ до самовдосконалення покращився на 6,45% (8).

Після вивчення показників мотивації контрольної групи (КГ), зокрема ВП, виявлено незначні зміни. Кількість викладачів із низьким рівнем ВП після експерименту зменшилася до 3,23% (4). Чисельність викладачів КГ, що мали середній рівень ВП зросла із 75% (93) до 75,8 (94). Середній бал ВП у викладачів КГ, які мали низький і високий рівні не змінився, лише відбулося

незначне покращення середнього балу на 0,8 у викладачів із середнім рівнем

сформованості ВП.

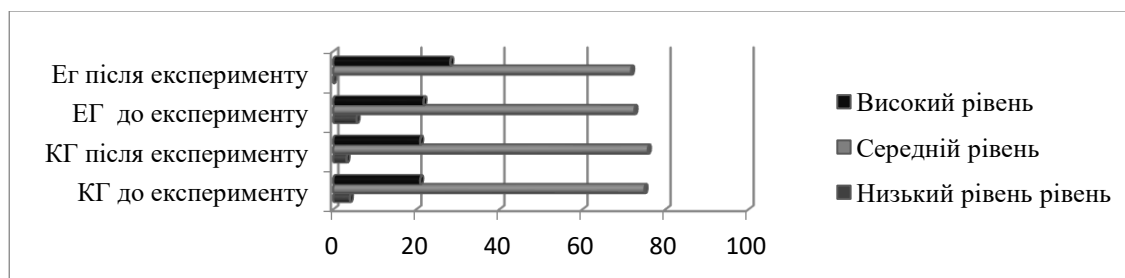

Рис. 1. Динаміка показників мотивації (внутрішніх процесів) викладачів фізичного виховання до самовдосконалення

У ході аналізу результатів дослідження мотивації викладачів, зокрема інструментальної мотивації (ІМ) та її динаміки (рис. 2), у ЕГ було виявлено зміни в кількісних показниках у середньому й високому рівнях. Кількість викладачів фізичного виховання, які мали середній рівень ІМ зменшилася з 75% (93) до 73,39% (91), відповідно чисельність педагогів із високим рівнем збільшилася із 25% (31) до 26,61% (33). Дещо змінився середній бал у викладачів, які володіли ІМ на середньому

рівні із 1,72 до 2,72 та мали високий рівень ІМ із 9,5 до 9,83.

У КГ кількість викладачів із низьким рівнем ІМ до експерименту становила 8,87% (11), після експерименту зменшилася до 8,06% (10). Чисельність викладачів КГ, що мали середній рівень ВП зросла із 58,06% (72) до 58,87(73). Результати кількісних показників у викладачів, які мали високий рівень ІМ залишилися незмінними. Зокрема відмічено незначні покращення середнього бала у викладачів з середнім і високим рівнем ІМ.

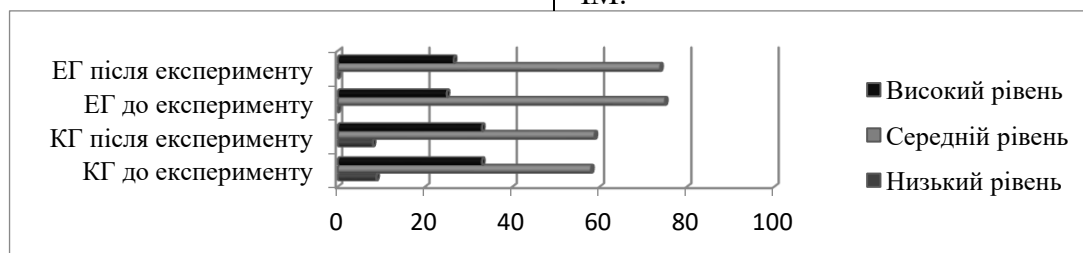

Рис. 2. Динаміка показників мотивації (інструментальна мотивація) викладачів фізичного виховання до самовдосконалення

Результати дослідження мотивації викладачів фізичного виховання до самовдосконалення свідчать про позитивні зміни зовнішньої Я-концепції (ЗВ) у викладачів фізичного виховання ЕГ. Аналізуючи динаміку показників ЗВ (рис. 3.) ми встановили, що кількість викладачів ЕГ, із низьким рівнем ЗВ до експерименту становила 4,03 (5), а після експерименту жоден викладач ЕГ не мав низького рівня ЗВ.

Зокрема кількість викладачів ЕГ, із середнім рівнем ЗВ до та після експерименту не змінилася і становила 91,94% (114), а середній бал зріс із 1,90 до 2,18. До експерименту кількість викладачів фізичного виховання, які мали високий рівень ЗВ становила, 4,03% (5), а середній бал складав –

7, зокрема після експерименту кількість становила – 8,06% (10), а середній бал – 7,5. Це вказує на те, що кількість викладачів ЕГ, із високим рівнем ЗВ після експерименту збільшилася на 4,03% (5), а середній бал зріс на 0,5.

У викладачів КГ залишилися незмінними результати ЗВ. Викладачі, які володіли низьким рівнем ЗВ, налічують 4,03% (5) з середнім балом – 7. Кількісних змін у КГ викладачів, із середнім рівнем ЗВ також не відбулося й становила до експерименту та після – 70,97% (88), лише незначне збільшення відбулося середнього балу – з 1,35 до 1,53. Чисельність викладачів КГ з високим рівнем ЗВ складала 25% (31), а середній бал – 9,83.

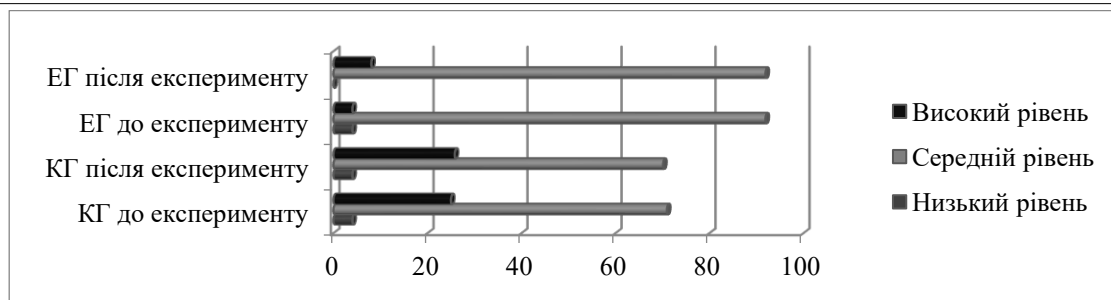

Рис. 3. Динаміка показників мотивації (зовнішня Я-концепція) викладачів фізичного виховання до самовдосконалення

Найкращий показник мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання в процесі професійної діяльності в ЕГ має внутрішня Я-концепція (ВН). На рис. 4. можна спостерігати позитивну динаміку показників ВН викладачів фізичного виховання КГ та ЕГ до та після експерименту. В ЕГ не було виявлено жодного викладача, який би мав низький рівень ВН. Відзначається зменшення викладачів ЕГ, які мали середній рівень ВН – із 41,94% (52) до 12,10% (15), однак середній бал ВН навпаки покращився із 4,4 до 5,67, тобто покращення відбулося на 1,27 бали. Кількість викладачів фізичного виховання ЕГ, із високим рівнем ВН до експерименту складала 58,06% (72), а середній бал становив 9,43. Після експерименту кількість викладачів ЕГ із показниками ВН на високому рівні сягала 87,9% (109), із середнім балом 9,67. Тобто

збільшення кількості викладачів, із високим рівнем ВН в ЕГ відбулося на 29,84% (37), однак середній бал збільшився лише на 0,24. Незначне збільшення середнього балу ВН пояснюється тим, що низка викладачів із середнього рівня перейшли до високого, однак ще не досягли найвищих показників.

У КГ не виявлено жодного викладача, який би мав низький рівень ВН до експерименту та після. Середній рівень ВН у КГ зменшився із 37,9% (47) до 33,06% (41), відповідно середній бал на початку був 3, після експерименту – 2,63, зменшився на 0,37. Результати дослідження ВН у КГ показують, що високим рівнем до експерименту володіли 62,1% (77) викладачів, із середнім балом 9,67, а після експерименту – 66,94% (83), із середнім балом 9,63. Зріст відбувся лише на 4,84% (6), проте середній бал ВН навпаки зменшився на 0,04.

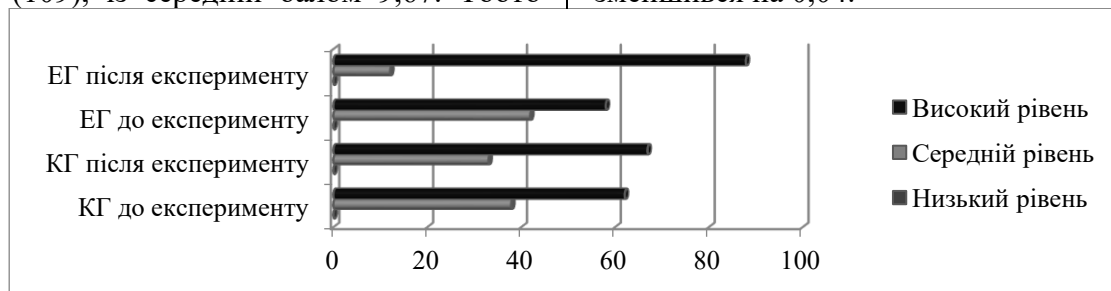

Рис. 4. Динаміка показників мотивації (внутрішня Я-концепція) викладачів фізичного виховання до самовдосконалення

Аналізуючи динаміку показників мотивації викладачів фізичного виховання (рис. 5.) виявили, що в ЕГ немає жодного викладача з низьким рівнем інтерналізації цілі (ІЦ). Кількість викладачів ЕГ, із середнім рівнем ІЦ до експерименту становила 66,94% (83), із середнім балом 2,5, після експерименту – 58,06% (72), із середнім балом 4,21. Отже, кількість викладачів ЕГ, із

середнім рівнем ІЦ зменшилась на 8,88% (11), проте середній бал навпаки збільшився на 1,71. Високим рівнем ІЦ до експерименту володіли 33,06% (41) викладачів фізичного виховання ЕГ, із середнім балом 9,13, після експерименту їх кількість зросла до 41,94% (52), із середнім балом 9,20. Покращення у цьому випадку відбулось на 8,88% (11), а середній бал зріс на 0,13.

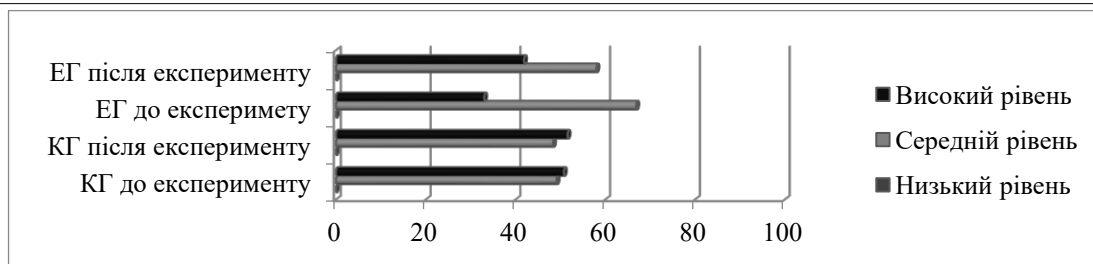

Рис. 5. Динаміка показників мотивації (інтерналізація цілі) викладачів фізичного виховання до самовдосконалення

У викладачів КГ не було виявлено низького рівня ІЦ. Кількість викладачів КГ, із середнім рівнем ІЦ у викладачів до експерименту та після залишилася незмінною і становила 49,19% (61), лише незначне збільшення відбулося у середніх балах – із 1,17 до 1,25. У КГ кількість викладачів із високим рівнем ІЦ до експерименту та після експерименту залишилась однаковою та налічувала 48,39% (60), середній бал також не змінився і становив 8,33.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Зважаючи на дослідження мотиваційних

процесів, ми можемо стверджувати, що для самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності велике значення має внутрішня мотивація. Якщо внутрішні мотиви домінують, то це забезпечує вмотивованість викладачів фізичного виховання до самовдосконалення, якщо провідним мотивом є зовнішній, то це свідчить про відсутність вмотивованості щодо самовдосконалення у процесі професійної діяльності. Результати дослідження вказують на те, що домінуючими у більшості викладачів ЕГ є внутрішні мотиви, що свідчить про позитивне ставлення до педагогічної діяльності та високу мотивацію самовдосконалення у процесі професійної діяльності.

Література

1. Ильин Э. П. Мотивация и мотивы / Э. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.
2. Leonard N. H. (In press). Work motivation : the incorporation of self-concept-based process / N.H. Leonard., L.L. Beauvais, R. M. Scholl Human Relations 52 (8) – 1999 – P. 969-998.
3. Гладкова В. М. Основы акмеологии : підруч. / В. М. Гладкова, С. Д. Пожарський. – Л. : Новий Світ, 2007. – 320 с.
4. Ryan R. M., Deci E. L. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions //Contemporary educational psychology. – 2000. – Т. 25. – №. 1. – С. 54-67.
5. Ryan, R. M., & Stiller, J. (1991). The social contexts of internalization: Parent and teacher influences on autonomy, motivation and learning. In P. R. Pintrich & M. L. Maehr (Eds.), Advances in motivation and achievement (Vol. 7, pp. 115–149). Greenwich, CT: JAI Press.
6. Oleksandr Soltyk, Yevgen Pavlyuk, Bogdan Vynogradskyi, Oksana Pavlyuk, Tetyana Chopyk, Oleksandr Antoniuk. Improvement of professional competence of future specialists in physical education and sports during the process of vocational training. Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), 17 Supplement issue 3, Art 148, pp. 964 - 969, 2017 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 - 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 © JPES
7. Степанченко Н. І. Вплив мотивації на ефективність професійно-педагогічної діяльності викладачів вузів фізкультурно-спортивного профілю / Н. І. Степанченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012 – № 11 – С. 98 – 100.
8. Борисова Е. М. О применении социально-психологических методов изучения становления профессионала / Е. М. Борисова // Психологическая диагностика ее проблемы и методы [Под ред. К. М. Гуревича]. – М. – 1975. – С. 142 – 161.
9. Павлюк О. С. Структурна характеристика моделі професійної досконалості викладача фізичного виховання / О. Павлюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2013. – Випуск 5(30)13. – С.180 – 185.
10. Колодезников К. С. Организационно-педагогические условия самосовершенствования будущего специалиста физической культуры и спорта в вузе : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / К. С. Колодезников. – Якутск, 2010. – 22 с.
11. Ксьонзенко М. А. Мотивація самовдосконалення вчителя як ключовий психологічний чинник його професійного зростання / М. А. Ксьонзенко // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – Донецьк, 2012. – № 2. – С.90 – 93.
12. Павлюк О. С. Зміст професійного самовдосконалення викладача фізичного виховання / О. С. Павлюк // Педагогіка та психологія. – Вип. 674. – Чернівці : Чернівецький нац. у-т, 2013. – С. 98 – 104.

References

1. Ilyin E. P. (2000) Motivation and motives. St. Petersburg. Piter publishers. 512 p. (in Russian)
 2. Leonard N. H. (In press). Work motivation : the incorporation of self-concept-based process / N.H. Leonard., L.L. Beauvais, R. M. Scholl Human Relations 52 (8) – 1999 – P. 969-998.
 3. Hladkova V. M. (2007) Fundamentals of acmeology. Textbook. Lviv. Novyi Svit publishers. – 320 p. (in Ukrainian)
 4. Ryan R. M., Deci E. L. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions //Contemporary educational psychology. – 2000. – T. 25. – №. 1. – C. 54-67.
 5. Ryan, R. M., & Stiller, J. (1991). The social contexts of internalization: Parent and teacher influences on autonomy, motivation and learning. In P. R. Pintrich & M. L. Maehr (Eds.), Advances in motivation and achievement (Vol. 7, pp. 115–149). Greenwich, CT: JAI Press.
 6. Oleksandr Soltyk, Yevgen Pavlyuk, Bogdan Vynogradskyi, Oksana Pavlyuk, Tetyana Chopyk, Oleksandr Antoniuk. Improvement of professional competence of future specialists in physical education and sports during the process of vocational training. Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), 17 Supplement issue 3, Art 148, pp. 964 - 969, 2017 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 © JPES
 7. Stepanchenko N. I. (2012) Influence of motivation on efficiency of professional and pedagogical activity of teachers in higher educational establishments specializing in physical education and sport. Pedagogika, psykholohiya ta metodyko-biologichni problem fizychnogo vykhovannya I sportu. № 11 – P. 98 – 100. (in Ukrainian)
 8. Borysova E. M. (1975) Regarding application of social and psychological methods of a professional growth research. Psikhologicheskaya diagnostika, ieyio problem i metody. Ed. By K.M. Hurevych. Moscow. – P. 142 – 161 (in Russian)
 9. Pavlyuk O. S. (2013) Structural characteristics of the model of professional thoroughness of a teacher of physical education. Naukovyi chasopys Natsionalnogo pedagogichnogo universytetu imeni M.P. Dargomanova. Issue 5(30)13. – P.180 – 185 (in Ukrainian)
 10. Kolodeznikov K. S. (2010) Organizational and pedagogical conditions for self-improvement of a future specialist in physical education and sport. Published dissertation summary. Specialty 13.00.01 “General pedagogy, history of pedagogy and education”. Yakutsk. – 22 p. (in Russian)
 11. Ksyonzenko M. A. (2012) Motivation to self-improvement of a teacher as a key psychological factor of his professional growth. Naukova skarbnitsya osvity Donetchyny. Donetsk. № 2. – P. 90 – 93 (in Ukrainian)
 12. Pavlyuk O. S. (2013) Content of professional self-improvement of a teacher of physical education. Pedagogika ta psykholohiya. Issue 674. Chernivtsi. Chernivtsi National University Publishers. – C. 98 – 104 (in Ukrainian)
-

Abstract

PAVLYUK Oksana

FORMATION OF MOTIVATION TO SELF-IMPROVEMENT OF TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL ACTIVITY

The article deals with theoretical and experimental research of the issue of formation of motivation to self-improvement of teachers of physical education in the process of professional activity.

The aim of research is to analyze motivation to self-improvement of teachers of physical education in the process of professional activity.

A number of methods have been used: analysis, comparison, systematization, observation, discussion, teachers interviewing, questioning, pedagogical experiment, methods of mathematical statistics and graphic display of the results of research.

Study of motivation to self-improvement of teachers of physical education in the process of their professional activity was based on primary sources of motivation as fundamental personal formations mentioned by J. Barbuto and R. Scholl in their works. Five sources of motivation have been pointed out: inner processes; instrumental motivation; external self-concept, internal self-concept; aim internalization. Motivational structure of each teacher of physical education can have all sources of motivation; however, expressiveness of each of them in a motivational profile interested us the most.

We assume that motivation leads and organizes teachers' activity, provides personal essence and significance of self-improvement under conditions of professional activity, promotes transformation of externally-formulated aims into inner needs. Basic trends of an effective influence on intensification of motivation to self-improvement of teachers were as follows: formation of positive guideline for self-improvement in the process of professional activity with the help of specification of requirements to specialists; formation of solid knowledge and skills that are a significant factor for development of motivation to professional self-improvement and personal development; actualization of the need in professional growth. Primary actions regarding intensification of motivation of teachers of physical education to self-improvement in the process of professional activity included administering scientific and methodological seminars, trainings related to professional growth.

Given the available researches of motivational processes, we made a conclusion that intrinsic motivation is very important for self-improvement of teachers of physical education in the process of their professional activity. The results of research show that intrinsic motives dominate with the majority of teachers from the experimental group, which highlights positive attitude to pedagogical activity and intensified motivation to self-improvement in the process of professional activity.

Keywords: motivation, self-improvement in the process of professional activity, teachers of physical education, inner processes, instrumental motivation, external self-concept, internal self-concept, and aim internalization.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Павлюк О. Формування мотивації до самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2022. № 1. С. 8-16.

Pavlyuk O. (2022) Formation of motivation to self-improvement of teachers of physical education in the process of professional activity. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 1, pp. 8-16.